

**Centrum pro výzkum veřejného mínění
Sociologický ústav AV ČR, v.v.i.**

Jilská 1, Praha 1

Tel./fax: +420 286 840 129

E-mail: jan.cervenka@soc.cas.cz

Hodnocení ekonomické situace a materiálních životních podmínek ve středoevropském srovnání – leden 2012

Technické parametry

Výzkum:	<i>Naše společnost, v12-01</i>
Realizátor:	<i>Centrum pro výzkum veřejného mínění, Sociologický ústav AV ČR, v.v.i.</i>
Projekt:	<i>Naše společnost – projekt kontinuálního výzkumu veřejného mínění CVVM SOÚ AV ČR, v.v.i.</i>
Termín terénního šetření:	<i>9. – 16. 1. 2012</i>
Výběr respondentů:	<i>Kvótní výběr</i>
Kvóty:	<i>Region (Oblasti NUTS 2), velikost místa bydliště, pohlaví, věk, vzdělání</i>
Zdroj dat pro kvótní výběr:	<i>Český statistický úřad</i>
Reprezentativita:	<i>Obyvatelstvo ČR ve věku od 15 let</i>
Počet dotázaných:	<i>1090</i>
Metoda sběru dat:	<i>Osobní rozhovor tazatele s respondentem</i>
Výzkumný nástroj:	<i>Standardizovaný dotazník</i>
Otázky:	<i>EV.10, EV.11, EU.33, EU.34</i>
Zveřejněno dne:	<i>26. března 2012</i>
Zpracoval:	<i>Jan Červenka</i>

V lednu 2012 CVVM zjišťovalo, jak občané hodnotí materiální životní podmínky svých domácností a ekonomickou situaci v zemi. Pod zastřešením CEORG¹ byl výzkum na toto téma počátkem roku realizován též v Polsku², Maďarsku³ a na Slovensku⁴.

Tabulka 1: Hodnocení současné ekonomické situace (%)

	ČR	Polsko	Maďarsko	Slovensko
velmi dobrá	0	0	0	0
dobrá	7	22	1	3
ani dobrá, ani špatná	30	37	13	20
špatná	42	31	55	43
velmi špatná	20	5	30	33
neví	1	5	1	1

Pozn.: Procenta ve sloupci.

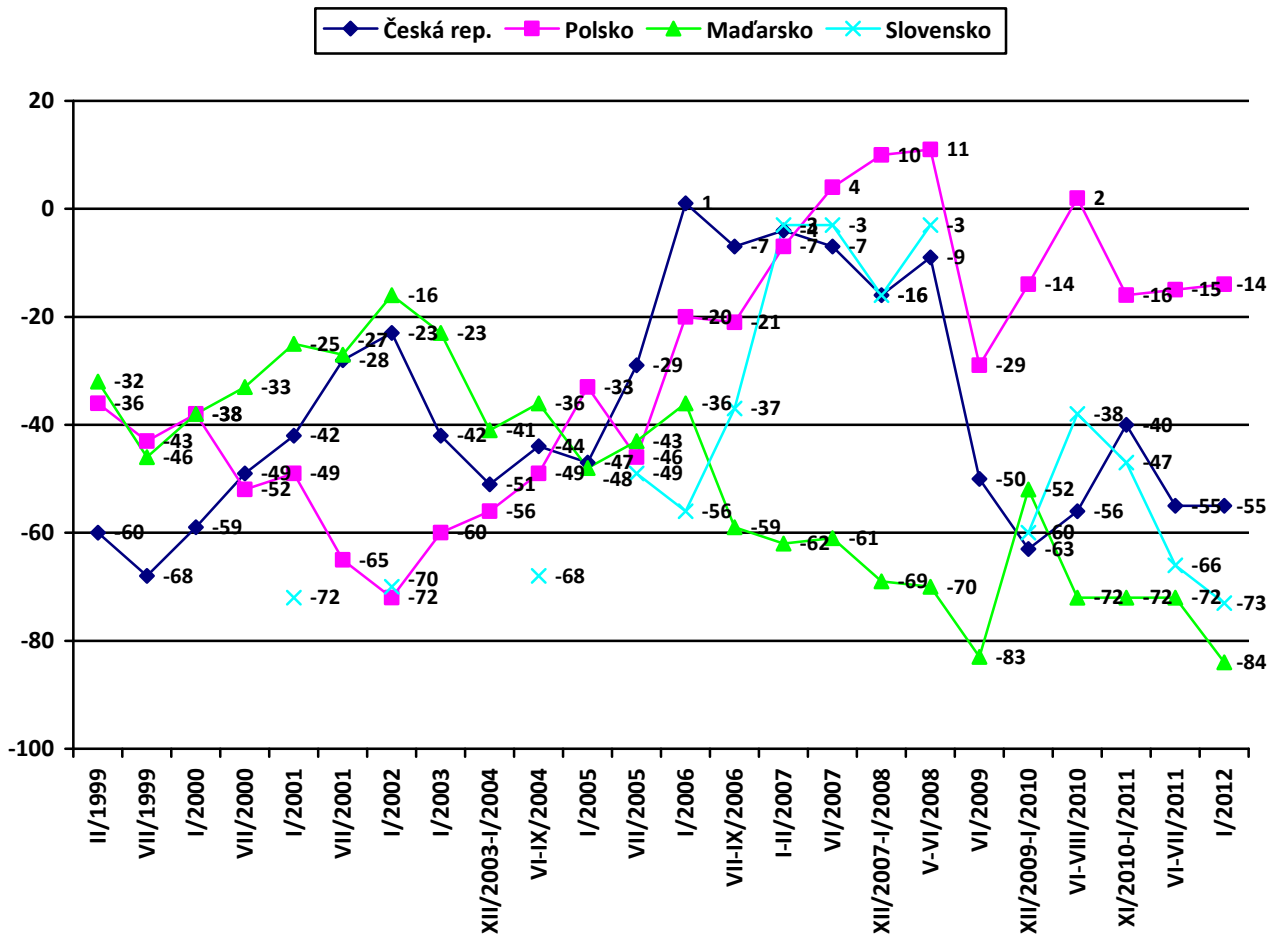
¹ C E O R G [The Central European Opinion Research Group] zahrnuje tři instituce zabývající se výzkumem veřejného mínění v České republice [CVVM SOÚ AV ČR, v.v.i. - Centrum pro výzkum veřejného mínění Sociologického ústavu AV ČR], v Maďarsku [TÁRKI - Társadalomkutató Intézet és Társadalomkutató Informatikai Egyesülés] a v Polsku [CBOS - Centrum Badania Opinii Społecznej].

² V Polsku šetření proběhlo ve dnech 5. až 11. 1. 2012 na reprezentativním souboru 1058 respondentů ve věku od 18 let.

³ V Maďarsku proběhl sběr dat v termínu od 11. do 17. 1. 2012 na reprezentativním souboru 1011 respondentů ve věku od 18 let.

⁴ Na Slovensku sběr dat realizovala agentura FOCUS ve dnech od 10. do 16. 1. 2012. Dotazováno bylo 1076 respondentů ve věku od 18 let.

Graf 1: Hodnocení ekonomické situace – časové srovnání

Pozn.: Údaje v grafu prezentují rozdíl mezi součtem podílů „velmi dobrá“ a „dobrá“ a součtem podílů „špatná“ a „velmi špatná“.

První otázka se týkala toho, jak respondenti vidí ekonomickou situaci své země.⁵ Jak ukazují výsledky zachycené v tabulce a v grafu 1, ve všech středoevropských zemích zapojených do výzkumu respondenti hodnotí současnou ekonomickou situaci častěji negativně než pozitivně, i když s poměrně velkým rozdílem mezi nejlepším a nejhorším hodnocením. V případě Polska, kde hodnocení dopadlo relativně nejlépe, podíl nepříznivého hodnocení dosahoval jen o málo více než jedné třetiny (36 %), přičemž asi pětina (22 %) Poláků hodnotila ekonomickou situaci ve své zemi naopak příznivě, takže rozdíl činil pouze 14 procentních bodů. V České republice, která výsledkově skončila s velkým odstupem druhá, stávající ekonomickou situaci hodnotí kriticky již více než třípětinová většina (62 %) občanů při 7 % pozitivních ohlasů, což představuje rozdíl 55 procentních bodů. Na Slovensku lidé tamní ekonomickou situaci vnímají ještě o něco kritičtěji než v Česku, když zde zhruba tři čtvrtiny (76 %) lidí hodnotí situaci negativně, zatímco pozitivní vyjádření zde byla jen sporadická (3 %), v důsledku čehož byl i rozdíl mezi pozitivním a negativním hodnocením zřetelně vyšší a dosahoval 73 procentních bodů. Nejhůře ekonomickou situaci ve své zemi vnímají Maďaři, z nichž 85 % ji hodnotí kriticky, zatímco kladně ji vnímá jen jeden občan Maďarska ze sta (1 %). Jak ukazují údaje v grafu 1,

⁵ Otázka: "Jak byste hodnotil současnou ekonomickou situaci v naší zemi? Je podle Vás velmi dobrá, dobrá, ani dobrá, ani špatná, špatná, velmi špatná?"

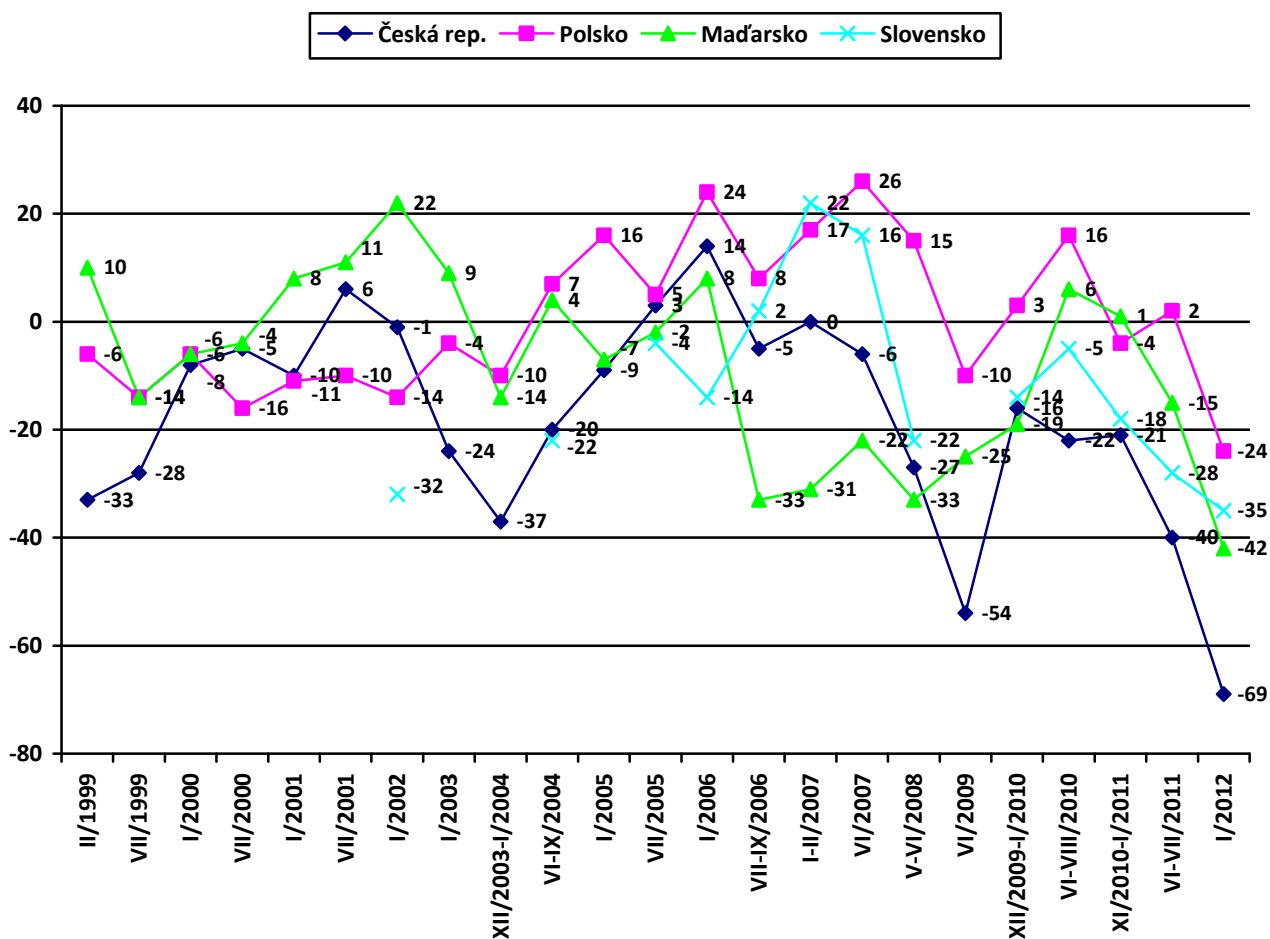
v porovnání s minulým šetřením z poloviny loňského roku se hodnocení v případě Slovenska a Maďarska ještě zhoršilo, zatímco u Polska a ČR zůstalo stejné.

Tabulka 2: Očekávaný vývoj ekonomické situace (%)

	ČR	Polsko	Maďarsko	Slovensko
velmi se zlepší	0	1	0	0
trochu se zlepší	4	11	12	11
nezmění se	20	44	27	37
trochu se zhorší	44	33	36	27
velmi se zhorší	29	3	18	19
neví	3	8	7	6

Pozn.: Procenta ve sloupci.

Graf 2: Očekávaný vývoj ekonomické situace – časové srovnání

Pozn.: Údaje v grafu prezentují rozdíl mezi součtem podílů „velmi se zlepší“ a „trochu se zlepší“ a součtem podílů „trochu se zhorší“ a „velmi se zhorší“.

Očekávání budoucího ekonomického vývoje⁶ zachycené v tabulce a v grafu 2 nabízí poněkud odlišný obrázek oproti samotnému hodnocení aktuální situace. Také zde ve všech zemích převažují negativní očekávání nad pozitivními, přičemž relativně nejoptimističtějšími jsou v tomto ohledu opět Poláci, mezi kterými více než třetinový (36 %) podíl očekávajících zhoršení tentokrát zřetelně převýšil jen asi desetinový (12 %) podíl těch, kdo očekávají opačný posun situace, přičemž však stále ještě relativně největší část (44 %) Poláků věří v udržení současného

⁶ Otázka: "Myslíte si, že se v příštím roce ekonomická situace v ČR velmi zlepší, trochu se zlepší, nezmění se, trochu se zhorší, velmi se zhorší?"

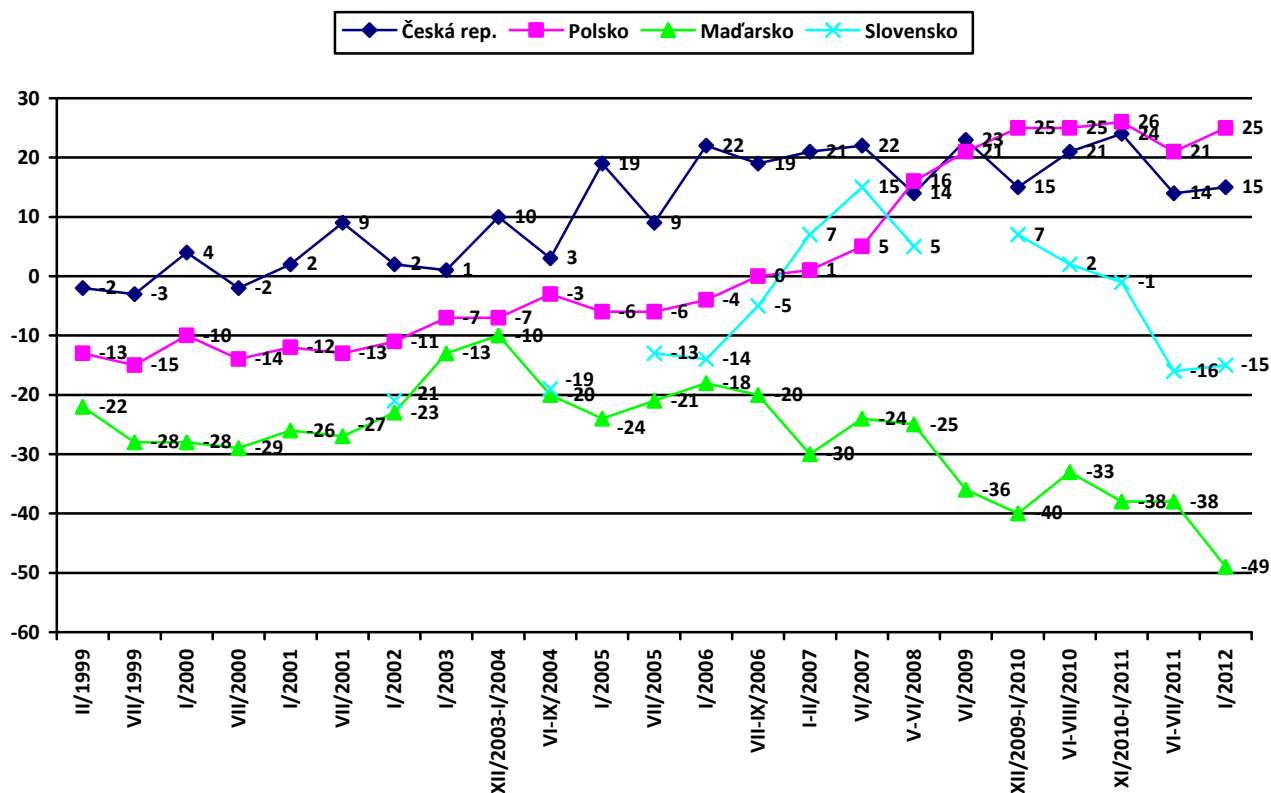
stavu. Ovšem na druhém místě za Poláky se z hlediska očekávání budoucího vývoje ekonomické situace umístili Slováci, z nichž také asi desetina (11 %) čeká zlepšení ekonomické situace, ale při poněkud vyšším, bezmála polovičním (46 %) podílu těch, kdo předpokládají opačný trend vývoje, a s necelými dvěma pětinami (37 %) těch, kteří si myslí, že se situace v nejbližším období nezmění. Za Slováky se s nevelkým odstupem pohybují Maďaři, mezi nimiž rovněž 12 % čeká zlepšení, tedy stejně jako v Polsku, ovšem na druhé straně více než polovina (54 %) Maďarů počítá se zhoršením situace, přičemž v kontextu jejich prakticky jednomyslně negativního hodnocení stávajícího stavu ani více než čtvrtinový podíl těch, kdo nečekají žádnou změnu, nelze vnímat jako pozitivum. Zdaleka nejméně příznivá očekávání počátkem tohoto roku pak vyjadřovali naši občané, mezi nimiž jen asi každý pětadvacátý si myslí, že by se v následujícím období mohla situace zlepšit, zatímco zhoršení ekonomické situace předpokládají skoro tři čtvrtiny (73 %) z nich. Očekávání vývoje ekonomické situace obyvatel všech čtyř zemí se oproti polovině minulého roku zhoršila, přičemž v případě Maďarů, Poláků a Čechů je toto zhoršení poměrně výrazné.

Tabulka 3: Hodnocení současných materiálních životních podmínek domácnosti (%)

	ČR	Polsko	Maďarsko	Slovensko
velmi dobré	4	12	0	1
dobré	32	29	6	16
ani dobré, ani špatné	43	43	39	51
špatné	17	10	40	24
velmi špatné	4	6	15	8
neví	0	0	0	0

Pozn.: Procenta ve sloupci.

Graf 3: Hodnocení současných materiálních životních podmínek domácnosti – časové srovnání

Pozn.: Údaje v grafu prezentují rozdíl mezi součtem podílů „velmi dobré“ a „dobré“ a součtem podílů „špatné“ a „velmi špatné“.

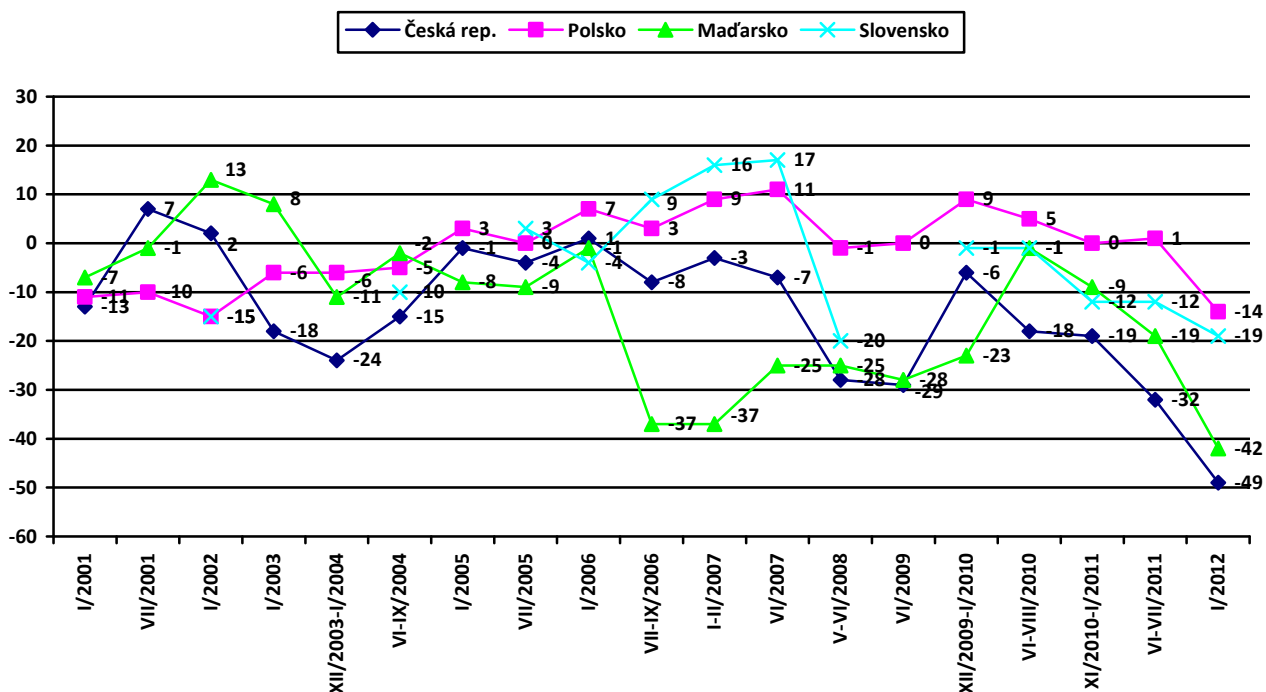
Materiální životní podmínky svých domácností⁷ hodnotí respondenti v Polsku a ČR častěji kladně než záporně, přičemž Poláci jsou ve svých vyjádřeních mírně optimističtější. V Polsku dosáhl podíl pozitivního hodnocení materiálních životních podmínek úrovně dvou pětín (41 %), zatímco negativní hodnocení bylo pod hladinou jedné pětiny (16 %). Mezi českými občany pozitivní vyjádření v tomto ohledu uvedla více než třetina (36 %), negativní pak činil asi pětina (21 %). Na Slovensku, kde v letech 2007 až 2010 pozitivní hodnocení rovněž převažovalo nad negativním, tentokrát naopak mírně převážilo negativní hodnocení, které uvedla třetina (32 %) tamních respondentů, nad hodnocením pozitivním, které bylo lehce pod úrovní jedné pětiny (17 %), při zdaleka nejvyšším podílu středového hodnocení „ani dobré, ani špatné“, k němuž se přiklonila polovina Slováků. Nejskeptičtější pohled na materiální životní podmínky svých domácností mají, a to v celém období našeho více než desetiletého měření v podstatě trvale, obyvatelé Maďarska, kde pouze 6 % vidí situaci svých domácností kladně a 55 % naopak záporně. Právě hodnocení Maďarů se oproti polovině loňského roku významně zhoršilo, v případě ostatních nebyl zaznamenán významný posun.

Tabulka 4: Očekávaný vývoj materiálních životních podmínek domácnosti (%)

	ČR	Polsko	Maďarsko	Slovensko
velmi se zlepší	0	2	0	0
trochu se zlepší	6	11	8	12
nezmění se	36	60	36	50
trochu se zhorší	40	22	36	22
velmi se zhorší	15	5	14	9
neví	3	0	6	7

Pozn.: Procenta ve sloupci.

Graf 4: Očekávaný vývoj materiálních životních podmínek domácnosti – časové srovnání

Pozn.: Údaje v grafu prezentují rozdíl mezi součtem podílů „velmi se zlepší“ a „trochu se zlepší“ a součtem podílů „trochu se zhorší“ a „velmi se zhorší“.

⁷ Otázka: „Jak byste hodnotil současné materiální životní podmínky Vaší domácnosti? Jako velmi dobré, spíše dobré, ani dobré, ani špatné, spíše špatné, velmi špatné?“

V očekávání budoucího vývoje materiálních podmínek⁸ vlastních domácností, podobně jako tomu bylo u očekávání vývoje ekonomické situace, opět ve všech zemích zřetelně převažují ta negativní nad pozitivními, což je ovšem u tohoto ukazatele jev nepříliš obvyklý, zvláště vezmeme-li v potaz míru, s níž negativní očekávání převažovala, když v případě ČR a Maďarska byl zaznamenán v tomto ohledu historicky nejhorší výsledek a u obou dalších zemí se výsledek k historickému minimu alespoň přiblížil. Ve všech zemích také došlo od poloviny loňského roku v očekávání vývoje materiálních životních podmínek domácností ke zhoršení, a to s výjimkou Slovenska poměrně výraznému. Relativně nejméně pesimistickými jsou i v tomto ohledu znovu obyvatelé Polska s jen menším převisem očekávaného zhoršení nad zlepšením a při třípětinové většině očekávajících zachování současného stavu, což v kontextu jeho poměrně příznivého hodnocení lze chápat jako de facto pozitivní očekávání. Jen o něco málo větší převis předpokládaného zhoršení nad očekávaným zlepšením se objevil u Slováků, mezi nimiž také největší, přesně poloviční část tvoří ti, kdo si myslí, že se současné materiální podmínky jejich domácností v nadcházejícím období měnit nebudou. Naopak v Maďarsku a zejména v České republice tvoří většinu ti, kdo čekají, že se materiální životní podmínky jejich domácností budou v příštím roce zhoršovat, což zřejmě zejména v českém případě odráží jak negativní vyhlídky dalšího ekonomického vývoje, tak obavy z negativních dopadů některých úsporných a daňových opatření vlády na životní úroveň.

⁸ Otázka: „Očekáváte, že materiální životní podmínky Vaší domácnosti se v příštím roce velmi zlepší, trochu zlepší, nezmění se, trochu se zhorší, velmi se zhorší?“